

בני העיר פרק רביעי מגילה

זה א מיי פייג מהל' תפלה הלכה כ: נז ב ג מיי שם הלכה כ טוש"ע א"ח סימן תרפ"ט סעיף א: נז ד ה מיי שם הלכה כ: נח ו מיי שם טוש"ע סעיף א: נט ז מיי שם טוש"ע סעיף ב: ס ח מיי שם טוש"ע סעיף ג: סא ט מיי שם טוש"ע סעיף ד: סב י מיי שם טוש"ע סעיף ה: סג יא מיי שם טוש"ע סעיף ו: סד יב מיי שם טוש"ע סעיף ז:

אמרי אוקומי הוא דמוקמי התם. כלומר אין הדבר ניכר^א לשם פרשת שקלים אלא סצרי שלל נסמיימה פרשת ואתה תלוה עד כאן: וחד תאני וקרי. חוזר ושונה לקרות ממי משא עד ועשיית כיוור נחושת וגו': בופל"ה בשבתות. שקורין אותה שני שבתות זו אחר זו: רב אמר מקדימין. וקורין כזי תשא^ב לשבת שעבר כדתנן צמתני: דאם בן. דמאחרין צרי להו לשולחנות משני שבתות דאמרין לעיל^ג משום שזולחנות הולכין לישב צמדינה צט"ו מקדימין וקורין מראש חודש שיהו דורשין שתי שבתות לפנין כרצן שמעון צן גמליאל ואם תאחר עד למחרת ראש חדש אין כאן הקדמה שתי שבתות: חמיסר במעלי שבתא מיקלע. ולאו היום לא יתחילו ללכת ולישב צמדינה מפני כבוד השבת: לא נפקי עד בחד בשבת. וכי מאחרת נמי איכא שתי שבתות הלכך מאחרין כדי שלא תצטרך להפסיק צן צ' פרשיות: בתוך שבת דוקא. דאי מאחרת ודאי צרי להו יומי לשולחנות: אמר שמואל. האי צמוכה דקמני לאו תוך שבע^ד אלא תוך שבת עצמו: וכן תנא דבי שמואל. צמוספתא (ה) דהך צרייתא אי זו היא שבת ראשונה כל שחל ר"ח אחר להיות זה ציום שבת עצמו ואפילו חל צערב שבת של אצמול כאלו חל זה אלמא מאחרין אצמועין: מסרגין. לשון סירוגין^ה כלומר מפסיקין לשבתות צן פרשה ראשונה לשניה כשחל ר"ח צחול שמקדימין לשעבר דא"כ צרי להו יומי לשולחנות ומפסיקין לשבת הצאה ולשבת שלישיית קורין זכור כדי שמהא סמוכה זכור לפורים^ו: אין מסרגין. כדמפרש ואזיל: אימתי אני אומר אין מסרגין בזמן שחל להיות בערב שבת. דכי נמי מאחרין לא צרי יומי לשולחנות כדאמר שמואל לעיל סוף סוף שולחנות לא יצבי עד חד צצנת הלכך מאחרין ואין כאן סירוג: אבל בזמן שחל להיות בתוך השבת. דאי מאחרת לה צרי להו יומי לשולחנות על כרחך נקדים ויש כאן סירוג: הכי גריסין כי הכי ללא ליקדום^ז עשייה לזכירה: תנן בשניה זכור. קא סלקא דעתך אראש חדש אחר שחל להיות צצנת קאי דמיירי ציה רישא דמתניתין^ח: שניה להפסקה. כלומר לאו ארישא קאי אלא אסיפא קאי דקמני חל להיות צמוך השבת מקדימין לשעבר ומפסיקין לשבת הצאה ועלה קאי ואמר צצנת של אחר הפסקה קורין זכור וצמוך שבע שאלחריה יהא פורים: איזו היא שבת שניה. כלומר שבת של פרשה שניה פרשת זכור: בתוכה. לאחריה ואפילו חל פורים צערב שבת: בה. ציום שבת עצמו קורין הפרשה צו ציום ואפילו חל צערב שבת אצמול כאלו חל לשבת שלמחר והיינו כשמואל: חל להיות פורים בשבת. דצרי הכל אין קורין זכור לשעבר דהא השתא לא קדמה עשייה לזכירה וגצי מוקפין קדמה זכירה לעשייה: עדיין היא מחלוקת. אף צו אמר רב מקדימין כדי שתקדם זכירה לעשייה דעירות:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה וכן תנא דבי שמואל צמוספתא שולחן צרייתא זו איזו: (ב) ד"ה הא לאיקלע וכו' כרבי חמא צרי תנינא:

תורה אור השלם

א) ועשיית כיוור נחשת וכן נחשת ונחשת לרצוה ונתת אתו בין אהל מועד ובין המזבח ונתת שמה מים: (שמות ל, יח)

ב) החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם להקדיש השנה: (שמות יב, ב)

ג) פה אמר יי צבאות פקדתי את אשר עשה עמלק לישראל אשר שם לו בדרך בעלתו מוצרים: (שמואל א' טו, ב)

ד) וזרקתי עליכם מים מטהרים וטהרתם מכל טמאתיכם ומכל גלויתכם אטהר אתכם: (ויקרא ל, כה)

ה) פה אמר אדני אלהים בראשון באחד להקדיש תפוח פר צן בקר תמים וחתמת את המקדש: (ויקרא מט, יח)

הגהות וצינונים

א) בכת"י ובראשונים נוסף מבי תשא: (ב) בכת"י מאי לאו ע"ש (ותיבת "אפילו" ליתא): (ג) וכו' נראה מיותר: (ד) ובכ"י הגי' דעבדי בחמיסר קדמו זכירה לעשייה ונ"ל שכה"ה להרי"ף שחביא מתיירשמי דבחל פורים בשבת מאחרין הסעודה ליום ראשון (ביאור הגר"א א"ח תרפ"ח ס"ו): (ה) בכת"י הגר"א והא דאיקלע ר"ח בשבת (ועי' רש"י ד"ה תנן): (ו) בכת"י נוסף שקראו: [ז] או שצ"ל וקורין פרשת שקלים (וכ"ה בראשונים מעתיקי לשון רש"י), או שרש"י נקט אליבא דהלכתא דהא לרב קורין צו את בני ישראל (מנחת יהודה): [ח] בכת"י נוסף קאמר: [ט] נראה דרש"י בא לאפוקי מגי' הספרים הישנים "כי היכי דתיקדום זכירה לעשייה" (עי' ביאור הגר"א סי' תרפ"ח סק"ח עיי' הויטב): [י] צ"ל שלא הוצרכו (בארות המים): [יא] חסר ואפילו בער"ש: [יב] צ"ל דמתניתין: [יג] נדצ"ל בה:

אמר אוקומי הוא דמוקמי התם. כלומר אין הדבר ניכר^א לשם פרשת שקלים אלא סצרי שלל נסמיימה פרשת ואתה תלוה עד כאן: וחד תאני וקרי. חוזר ושונה לקרות ממי משא עד ועשיית כיוור נחושת וגו': בופל"ה בשבתות. שקורין אותה שני שבתות זו אחר זו: רב אמר מקדימין. וקורין כזי תשא^ב לשבת שעבר כדתנן צמתני: דאם בן. דמאחרין צרי להו לשולחנות משני שבתות דאמרין לעיל^ג משום שזולחנות הולכין לישב צמדינה צט"ו מקדימין וקורין מראש חודש שיהו דורשין שתי שבתות לפנין כרצן שמעון צן גמליאל ואם תאחר עד למחרת ראש חדש אין כאן הקדמה שתי שבתות: חמיסר במעלי שבתא מיקלע. ולאו היום לא יתחילו ללכת ולישב צמדינה מפני כבוד השבת: לא נפקי עד בחד בשבת. וכי מאחרת נמי איכא שתי שבתות הלכך מאחרין כדי שלא תצטרך להפסיק צן צ' פרשיות: בתוך שבת דוקא. דאי מאחרת ודאי צרי להו יומי לשולחנות: אמר שמואל. האי צמוכה דקמני לאו תוך שבע^ד אלא תוך שבת עצמו: וכן תנא דבי שמואל. צמוספתא (ה) דהך צרייתא אי זו היא שבת ראשונה כל שחל ר"ח אחר להיות זה ציום שבת עצמו ואפילו חל צערב שבת של אצמול כאלו חל זה אלמא מאחרין אצמועין: מסרגין. לשון סירוגין^ה כלומר מפסיקין לשבתות צן פרשה ראשונה לשניה כשחל ר"ח צחול שמקדימין לשעבר דא"כ צרי להו יומי לשולחנות ומפסיקין לשבת הצאה ולשבת שלישיית קורין זכור כדי שמהא סמוכה זכור לפורים^ו: אין מסרגין. כדמפרש ואזיל: אימתי אני אומר אין מסרגין בזמן שחל להיות בערב שבת. דכי נמי מאחרין לא צרי יומי לשולחנות כדאמר שמואל לעיל סוף סוף שולחנות לא יצבי עד חד צצנת הלכך מאחרין ואין כאן סירוג: אבל בזמן שחל להיות בתוך השבת. דאי מאחרת לה צרי להו יומי לשולחנות על כרחך נקדים ויש כאן סירוג: הכי גריסין כי הכי ללא ליקדום^ז עשייה לזכירה: תנן בשניה זכור. קא סלקא דעתך אראש חדש אחר שחל להיות צצנת קאי דמיירי ציה רישא דמתניתין^ח: שניה להפסקה. כלומר לאו ארישא קאי אלא אסיפא קאי דקמני חל להיות צמוך השבת מקדימין לשעבר ומפסיקין לשבת הצאה ועלה קאי ואמר צצנת של אחר הפסקה קורין זכור וצמוך שבע שאלחריה יהא פורים: איזו היא שבת שניה פרשת זכור: בתוכה. לאחריה ואפילו חל פורים צערב שבת: בה. ציום שבת עצמו קורין הפרשה צו ציום ואפילו חל צערב שבת אצמול כאלו חל לשבת שלמחר והיינו כשמואל: חל להיות פורים בשבת. דצרי הכל אין קורין זכור לשעבר דהא השתא לא קדמה עשייה לזכירה וגצי מוקפין קדמה זכירה לעשייה: עדיין היא מחלוקת. אף צו אמר רב מקדימין כדי שתקדם זכירה לעשייה דעירות:

אמר אוקומי הוא דמוקמי התם אלא אמר אב"י אקרו שיתא מואתה תצוה עד ועשיית וחד תני וקרי מבי תשא עד ועשיית מיתבי^א חל להיות בפרשה הסמוכה לה בין מלפניה בין מלאחריה קורין אותה וכופליין אותה בשלמא לאב"י נחא אלא לר' יצחק נפחא קשיא אמר לך ר' יצחק נפחא ולאב"י מי נחא תינח לפניה לאחריה היכי משכחת לה אלא מאי אית לך למימר כופלה בשבתות הכא נמי כופלה בשבתות חל להיות בכי תשא עצמה א"ר יצחק נפחא קרו שיתא מן ועשיית עד ויקהל וחד קרי מבי תשא עד ועשיית מתקוף לה אב"י השתא אמרי למפרע הוא דקרי אלא אמר אב"י קרו שיתא^ב עד ויקהל וחד תני וקרי מבי תשא עד ועשיית תניא בוותיה דאב"י חל להיות בכי תשא עצמה קורין אותה וכופליין אותה: חל להיות בתוך השבת מקדימין לשבת שעברה: איתמר ר"ח אדר שחל להיות בערב שבת רב אמר מקדימין ושמואל אמר מאחרין רב אמר יומי שולחנות ושמואל אמר מאחרין אמר לך סוף סוף חמיסר במעלי שבתא מיקלע ושולחנות לא נפקי עד חד בשבא הלכך מאחרין תנן חל להיות בתוך השבת משעבר ומפסיקין לשבת אחרת מאי לאו אפילו בע"ש לא בתוך השבת דוקא ת"ש^א איזו היא שבת ראשונה כל שחל ר"ח אדר להיות בתוכה ואפילו בערב שבת מאי לאו אפילו בע"ש דומיא דתוכה מה תוכה מקדימין אף ע"ש מקדימין אמר שמואל בה וכן תנא דבי שמואל בה כתנאי מסרגין לשבתות דברי ר' יהודה הנשיא ר"ש בן אלעזר אומר אין מסרגין אמר ר"ש בן אלעזר אימתי אני אומר אין מסרגין בזמן שחל להיות בע"ש אבל בזמן שחל להיות בתוך השבת מקדים וקורא משבת שעברה אע"פ שהוא שבמי: בשנייה זכור וכו'^ב: איתמר פורים שחל להיות בע"ש רב אמר מקדימין פרשת זכור ושמואל אמר מאחרין רב אמר מקדימין כי היכי דלא תיקדום עשייה לזכירה ושמואל אמר מאחרין אמר לך כיון דאיכא מוקפין דעבדי בחמיסר עשייה וזכירה בהדי הדדי קא אתיין^ג תנן בשניה זכור והא כי מיקלע^ד ריש ירחא בשבת מיקלע פורים בערב שבת וקתני בשניה זכור אמר רב פפא מאי שניה שניה להפסקה תא שמע^ה איזו שבת שניה כל שחל פורים להיות בתוכה ואפילו בערב שבת מאי לאו ערב שבת דומיא דתוכה מה תוכה מקדימין אף ערב שבת מקדימין אמר שמואל בה וכן תנא דבי שמואל בה חל להיות בשבת עצמה אמר ר"ה לדברי הכל אין מקדימין ורב נחמן אמר עדיין היא מחלוקת איתמר נמי א"ר חייא בר אבא אמר רב פורים שחל להיות בשבת מקדים וקורא בשבת שעברה זכור: בשלישית פרה אדומה וכו'^ו: תנו רבנן^ז איזו היא שבת שלישיית כל ששמוכה לפורים מאחריה איתמר ר' חמא בר' חנינא אמר שבת הסמוכה לר"ח ניסן ולא פליגי הא דאיקלע ר"ח ניסן בשבת הא דאיקלע באמצע שבת: ברביעית^ח החדש הזה לכם: תנו רבנן^ט ר"ח אדר שחל להיות בשבת קורין כי תשא ומפטירין ביהודיע ואי זו היא שבת ראשונה כל שחל ר"ח אדר להיות בתוכה ואפילו בערב שבת זכור ומפטירין^י פקדתי ואי זו היא שבת שניה כל שחל פורים להיות בתוכה ואפילו בערב שבת^{יא} בשלישית פרה אדומה ומפטירין^{יב} וזרקתי עליכם ואי זו היא שבת שלישיית כל ששמוכה לפורים מאחריה ברביעית החדש הזה ומפטירין^{יג} כה אמר ה' [אלהים] בראשון באחד לחדש ואיזו

כתנאי היא דתניא מסרגין לשבתות דברי ר' יהודה כו'. פירוש מסרגין מפסיקין כדתנן^א קראה מסרגין ומפרשין פסקי פסקי. ואמר ר' שמעון אימתי אני אומר אין מסרגין כלומר שאין מפסיקין אלא שקורין שבת אחר שבת בזמן שחל ר"ח אדר להיות ע"ש מכלל דסבר שקורין פרשת שקלים למחר כשמואל ולפיכך אין מפסיקין. ות"ק סבר מקדימין וקורין משבת שעברה אע"פ שהיא שבת כרב ומפסיקין בשבת שהיא שני ימים באדר. וק"ל כרב. ואע"ג דפריק שמואל לטעמיה לית הלכתא כוותיה: ת"ר ר"ח אדר שחל להיות בשבת קורין בכי תשא ומפטירין ביהודיע. ואיזו היא שבת ראשונה כל שחל ר"ח אדר להיות בתוכה ואפילו בע"ש. בשניה זכור ומפטירין כה אמר ה' צבאות פקדתי. איזו היא שבת שניה כל שחל פורים להיות בתוכה ואפי' בע"ש. בשלישית פרה אדומה ומפטירין וזרקתי עליכם. ואיזו היא שבת שלישיית כל ששמוכה לפורים מאחריה וזה כשחל ר"ח ניסן באמצע שבת אבל אם חל ר"ח ניסן להיות בשבת נמצאת שבת שלישיית הסמוכה לר"ח ניסן. ברביעית החדש הזה ומפטירין כה אמר ה' בראשון באחד לחדש כו'. ואי

ליקומי רש"י

תנא דבי שמואל צמוספתא שקידר שמואל ממלאים שלפניו כמו שקדורו רבי חילא ורבי אלעזר וכו' וכו' שקידר רבי אה המשה [ביצה כט].

רבינו חננאל

אמר אב"י קרו שיתא מואתה תצוה עד ועשיית כיוור נחשת וחד חוזר וקורא מבי תשא עד ועשיית כיוור נחשת. וק"ל כוותיה. חל להיות ר"ח אדר בכי תשא עצמה. אמר אב"י קרו ר' מבי תשא עד ויקהל. וחד חוזר וקורא מבי תשא עד ועשיית כיוור נחשת וק"ל כוותיה דתניא כוותיה: איתמר ר"ח אדר שחל להיות בע"ש רב אמר מקדימין וקורין פרשת שקלים בשבת שהיא כ"ז יום בשבט שאם לא תקרא כך אלא בשבת שהיא ב' ימים באדר בצרי יומי דשלחנות דבעינן משעה שמשמיעין בשקלים עד ט"ו ואח"כ יוצאין השלחנות והנה אם תשמע בב' ימים לאדר נמצאו השלחנות יוצאין ב"ד יום. ופריק שמואל דאמר מאחרין וקורין בשבת מאחרין שני ימים באדר כיון דשלחנות כל אימת דחל ר"ח אדר בע"ש לא נפקי עד חד בשבת לא בצרי. ואקשינן לשמואל דתניא איזו היא שבת ראשונה כל שחל ר"ח אדר להיות בתוכה^א ודייקנן מאי לאו ע"ש דומיא דתוכה מה כשחל להיות בתוכה מקדימין וקרינן פרשת שקלים אף כשחל ר"ח אדר בע"ש מקדימין וקרינן משבת שעברה. ופריק שמואל לא תימא בתוכה אלא בה. וכך היא סוגיא דמתניתין^ב. איזו היא שבת ראשונה כל שחל להיות בתוכה^ג ואפי' בע"ש פירוש בה בשב' עצמה. כשם כשחל ר"ח אדר בשבת עצמה קורין בה פרשת שקלים כך אפילו אם חל להיות בע"ש קורין בשבת עצמה. והא פלוגתא דרב ושמואל

אמר אב"י קרו שיתא מואתה תצוה עד ועשיית כיוור נחשת וחד חוזר וקורא מבי תשא עד ועשיית כיוור נחשת. וק"ל כוותיה. חל להיות ר"ח אדר בכי תשא עצמה. אמר אב"י קרו ר' מבי תשא עד ויקהל. וחד חוזר וקורא מבי תשא עד ועשיית כיוור נחשת. וק"ל כוותיה דתניא כוותיה: איתמר ר"ח אדר שחל להיות בע"ש רב אמר מקדימין וקורין פרשת שקלים בשבת שהיא כ"ז יום בשבט שאם לא תקרא כך אלא בשבת שהיא ב' ימים באדר בצרי יומי דשלחנות דבעינן משעה שמשמיעין בשקלים עד ט"ו ואח"כ יוצאין השלחנות והנה אם תשמע בב' ימים לאדר נמצאו השלחנות יוצאין ב"ד יום. ופריק שמואל דאמר מאחרין וקורין בשבת מאחרין שני ימים באדר כיון דשלחנות כל אימת דחל ר"ח אדר בע"ש לא נפקי עד חד בשבת לא בצרי. ואקשינן לשמואל דתניא איזו היא שבת ראשונה כל שחל ר"ח אדר להיות בתוכה^א ודייקנן מאי לאו ע"ש דומיא דתוכה מה כשחל להיות בתוכה מקדימין וקרינן פרשת שקלים אף כשחל ר"ח אדר בע"ש מקדימין וקרינן משבת שעברה. ופריק שמואל לא תימא בתוכה אלא בה. וכך היא סוגיא דמתניתין^ב. איזו היא שבת ראשונה כל שחל להיות בתוכה^ג ואפי' בע"ש פירוש בה בשב' עצמה. כשם כשחל ר"ח אדר בשבת עצמה קורין בה פרשת שקלים כך אפילו אם חל להיות בע"ש קורין בשבת עצמה. והא פלוגתא דרב ושמואל